

konference a sjezdy

XXXV. KONFERENCE SOCIÁLNÍ PSYCHIATRIE

15.–17. 11. 2018, Loučná nad Desnou, Hotel Dlouhé Stráně

ZOTAVENÍ – REHABILITACE, PSYCHOTERAPIE A KLINICKÁ PRAXE

Péče o duševní zdraví na Jesenicku

Konference se konala v inspirativním horském prostředí Jeseníků, v údolí pod Pradědem v Loučné nad Desnou. Dojem z krajiny posílilo ještě místo zahájení konference v nově rekonstruovaném historickém Kulturním domě Skleník, který je součástí zámeckého parku. Zahajovací slova patřila doc. MUDr. Martinu Andersovi, Ph.D., a MUDr. Martinovi Hollému, MBA, jako předsedovi a místopředsedovi Psychiatrické společnosti. Letos jsme poprvé předali Cenu 15. komnaty, která je určena pro mediálně známé osobnosti, jež sebraly odvahu a veřejně odhalily léčení své duševní poruchy a přispěly tím tak

psychiatr. Jeho vystoupení bylo dramatické, provokativní ve smyslu upřednostnění psychologických přístupů a destigmatizace. Z českých uživatelů se o vlastní zkušenost se zotavením podělil J. Štefl a dále byly tomuto tématu věnovány paralelní sekce (Z. Roboch, B. Lacinová, M. Klimša, J. Kerouš).

Proces zotavení usnadňují vhodné služby, komunitní péče a psychiatrická rehabilitace, psychoterapie a také nestigmatizující a citlivě vedená klinická praxe, proto byly dva tematické bloky věnovány souvislosti rehabilitace a zotavení, jeden o systému CARE vedený J. Pluhaříkovou Pomajzlovou, druhý o principech zotavení v různých rehabilitačních službách. Samostatnou sekci měla centra duševního zdraví (CDZ Praha 9, CDZ ESET, CDZ Podskalí). Dvě sekce byly věnovány psychoterapii u závažně duševně nemocných. Její efektivita je prokazatelná bez ohledu na psychoterapeutický směr (B. Chvátalová). Diskutovány

k destigmatizaci psychiatrie. Prvním laureátem ceny se stal Mgr. Jan Korytář, politik a bývalý liberecký starosta.

V letošním ročníku jsme se rozhodli v obměněné podobě zopakovat téma z roku 2010, a to věnovat se konceptu zotavení, které označuje osobní proměnu a psychickou změnu u lidí se závažnou duševní poruchou. Z toho důvodu se řady přednášek ujali lidé se zkušeností s duševní nemocí, kteří touto proměnou procházejí nebo prošli. Proto také konference začala zahajovací přednáškou Daniela Fishera, MD., PhD., který žije ve Spojených státech, získal doktorát z biochemie, léčil se pro schizofrenii, po několik desetiletí působil jako komunitní

byly různé formy a aplikace (denní stacionář, rodinná terapie) a vlastní zkušenost s psychoterapií (I. I. Homolová). Blízko k psychoterapii mají horizontální diskusní skupiny pacienta, jeho rodinných příslušníků a pracovníků, tzv. otevřený dialog. Tyto principy na plenární přednášce uvedl Mark Steven Hopfenbeck z Norska a jejich aplikace byly podrobněji probrány na tematických sekcích a v diskusích (L. Turková, J. Svoboda, J. Dorničák). Velkou pozornost přitahovala také vystoupení psychiatrů o farmakoterapeutické praxi a klinickém přístupu v komunitních službách (P. Příhoda, M. Pastucha) a diskuse o práci psychiatra v komunitním týmu (J. Beneš).

Konference se však nezabývala jenom klinickou a rehabilitační praxí, ale rozsáhlý prostor byl věnován i hodnocení služeb (P. Winkler, P. Říčan), včetně samostatného tematického bloku s uvedením nástrojů pro hodnocení zotavení. Další tematický blok se zaměřil na prevenci duševních poruch (včasné intervence, preventivní programy). Nechybělo ani téma destigmatizace.

Podporovaným regionem této konference bylo Jesenícko a iniciativním spolupředatelem místní organizace

komunitních služeb Zahrada 2000, která se postarala o bohatý doprovodný odborný a kulturní program.

Na konferenci byla potěšující pracovní a přátelská atmosféra i velké nasazení aktivních přispěvatelů (63 aktivních přispěvků). Nadějný je ročník od ročníku narůstající počet účastníků, tentokrát jich bylo 346.

MUDr. Ondřej Pěč, Ph.D.
za sekci sociální psychiatrie

recenze

Iveta Radková, Jaroslav Hořejší: ASPERGERŮV SYNDROM. Život pod společenským tlakem.

Galén, Praha, 2018, 165 s. ISBN 978-80-7492-386-9.

Na seminářích o biblioterapii se doporučuje, aby knihy a další artefakty věnované životu nemocných, postižených a těžce se probíjejících četli v první řadě a především jejich blízcí, pečovatelé, ošetřovatelé, učitelé a zdravotníci, protože se z nich dozvědí stokrát víc než z učebnic a přednášek. A také postižení, aby viděli, že nejsou sami.

O citované knize to platí stoprocentně, navíc informace o celé problematice je díky detektivní práci Jaroslava Hořejšího mnohem širší a doslov ukazuje na další možné souvislosti týkající se vzniku obtíží a možného léčebného zázroku úpravou diet a přísunem některých probiotik.

Na počátku byl zájem autorky podělit se o své dětské, adolescentní a dospělé zkušenosti se čtenáři. Nakladatel měl pro tuto snahu maximální pochopení a opatřil autorce zkušeného zpovědníka osobností ze zdravotnictví i jejich pacientů. Vznikl velmi zajímavý dialog, uvedený historií a pochybnostmi o zářivém charakteru jejich kmotra.

Dialog autorky a novináře začíná odkazem na tuto zcela jasnou historii a čtenáře musí uchvátit okamžitě

autorčina schopnost sebereflexe, když v prvních řádcích textu píše: „Při kontaktu s takovými lidmi (= trpícími Aspergerovým syndromem) se málokdo ubrání pocitu, že je jimi citově vydírán, je jejich prodlouženou rukou do reality, stává se jejich sluhou.“ Je to právě odvaha vidět vlastní jednání očima druhých, která dělá ze subjektivní výpovědi – již by takovýto text mohl být – dramatický obraz života postiženého jedince a jeho nejbližšího okolí. Tohle plastické vidění nám dovoluje nahlédnout na pnutí i konflikty a zároveň umožňuje pochopení, které při stejně kriticky vstřícném pohledu čtenáře může znamenat podstatné zlepšení při zvládnání náročných situací.

Uvědomění odlišnosti přichází již v předškolním věku a najít své místo ve světě pomáhají filmy o podobných dětech, které navíc přinesou informaci, že jde o jinakost, nikoliv mentální retardaci nebo defekt. Už v tomto věku dítě ocení, když je mu ponecháno hájené teritorium, v němž se odehrává jeho jiný život. „Dětský kolektiv mi nikdy nebyl pohodlný – píše autorka – na mě byly některé děti až příliš interaktivní.“ Zde vyvstává každodenní těžkost se zařazením. Ve spojitosti s učením autorka srozumitelně popisuje, jaký problém představuje pro autisty zařazení informací do kontextu. To je přímo lekce pro pedagogy a speciální pedagogy (ti to snad ovládají), proč některé věci vážnou až do doby, než na ně dítě nebo adolescent přijde vlastní cestou.

Dospělá adaptace je trefně popsána takto: „...ve vztazích na pracovišti musí panovat jistá míra povrchnosti, aby se ti lidé neubili navzájem. Opravdu nemusíte o každém vědět všechno. A tak se můžete soustředit na vydělávání peněz, což je společný cíl všech.“ Takto postupně, ale stále s vzhledem do obou světů, mapuje autorka svou náročnou cestu životem.

Mám rád Kříčkovu báseň Jednička lomená jedničkou, která končí slovy: Svět by byl krásný, lidičky, kdyby / dle učitele Štěpničky každý z nás o bližním smýšlel / Jsi jednička lomená jedničkou / až na ty pravopisné chyby. Myslí, že to autorka předvedla ve svém textu přesvědčivě.

MUDr. Radkin Honzák, CSc.